

Дженджеро Оксана Леонідівна

канд. пед. наук, доцент,
доцентка кафедри підвищення кваліфікації працівників пробації
Інститут професійного розвитку, Україна

Сіренко Крістіна Юрївна

канд. екон. наук, доцент,
завідувач кафедри підвищення кваліфікації працівників пробації
Інституту професійного розвитку,
Пенітенціарна академія України, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Воєнні дії на території України спричинили глибокі трансформації в освітньому середовищі. Онлайн-освіта стала не лише вимушеним форматом, а й інструментом збереження доступу до знань, соціальної взаємодії та психологічної стабільності. Водночас здобувачі освіти стикаються з емоційною нестабільністю, тривожністю, втратою мотивації. У таких умовах психолого-педагогічні стратегії мають бути адаптовані до кризового контексту, забезпечуючи не лише навчання, а й підтримку особистості.

Як зазначає професор Стрельников В., системна підготовка освітян до надання психолого-педагогічної підтримки здобувачам освіти є однією з найактуальніших проблем сучасної педагогіки [1].

Психологічна й педагогічна підтримка в онлайн-освіті є критично важливою в умовах війни. За даними дослідження, проведеного у Херсонському державному університеті, в умовах дистанційного навчання психоемоційний стан студентів суттєво погіршується: понад 65% студентів відчують емоційне виснаження, 40% — труднощі з концентрацією уваги. Виявлено, що третина студентів мають високий рівень тривожності, фрустрації, агресивності. Більше ніж половина мають середній рівень розвитку емоційного інтелекту, що ускладнює керування емоціями. Половина студентів демонструє середній рівень психологічної готовності до іспитів, супроводжуваний емоційним напруженням, страхом і невпевненістю [2].

Психологічна травматизація, тривожність, порушення комунікації та емоційне вигорання — це лише частина викликів, з якими стикаються в умовах війни і дорослі слухачі, що проходять курси підвищення кваліфікації. Так, понад 70% слухачів курсів підвищення кваліфікації відчують потребу в емоційній підтримці та стабільності [1].

Отже, освітнє середовище має стати не лише простором для навчання, а й місцем, де учасники можуть отримати емоційну підтримку та стабільність.

Розглянемо можливі стратегії психолого-педагогічної підтримки:

1) Підтримка мотивації до навчання

В умовах дистанційного формату мотивація часто знижується. Ефективними вважаємо методи гейміфікації, проєктного навчання, індивідуалізації освітнього процесу. Адаптації здобувачів освіти до нових умов сприяють інтерактивні методи навчання, зокрема тренінги, дискусії, ситуативне моделювання, індивідуальні консультації.

2) Емоційна підтримка через освітній процес

Педагоги мають інтегрувати елементи емоційної підтримки в навчальні заняття: починати з коротких вправ на стабілізацію, використовувати техніки «заземлення» (5–4–3–2–1), «дихання за квадратом», «безпечне місце», створювати простір для вільного висловлення емоцій. Це методи, що допомагають здобувачам освіти справлятися з тривожністю та панічними атаками. Наприклад, техніка «безпечне місце» передбачає уявлення простору, де людині комфортно, що сприяє зниженню рівня стресу [1].

3) Гнучкість та індивідуалізація навчання

В умовах війни здобувачі освіти мають різні можливості доступу до інтернету, різний емоційний стан. Тому важливо застосовувати гнучкі дедлайни, адаптивні форми оцінювання, індивідуальні консультації.

4) Формування безпечного освітнього середовища

Педагоги мають створювати середовище спільних цінностей, забезпечувати регулярний зворотний зв'язок, організовувати онлайн-групи підтримки – простір для неформального спілкування, обміну досвідом, емоційної розрядки. Вони можуть бути організовані у форматі зустрічей у зумі, чатів у месенджерах.

5) Підвищення кваліфікації педагогів

Курси підвищення кваліфікації мають включати модулі з кризової психології, дистанційної педагогіки, емоційного інтелекту. Наприклад, у Полтавській академії неперервної освіти вже впроваджено програму, що включає вправи на розвиток резильєнтності педагогів: «дбати про власну безпеку», «реагувати на негативні почуття», «створювати середовище спільних цінностей» [1].

Психолого-педагогічні стратегії підтримки мають стати невід'ємною частиною освітнього процесу й бути інтегрованими в освітні дистанційні платформи.

Психолого-педагогічні стратегії підтримки в онлайн-освіті під час війни — це не лише реакція на кризу, а й стратегія збереження освітнього потенціалу країни. Їх ефективність залежить від системного підходу, підтримки з боку держави, міждисциплінарної взаємодії та готовності освітньої спільноти до трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Стрельников, В. (2024). *Психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти в умовах війни*. http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25906/1/28_%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%202024.pdf (Дата звернення: 27.11.2025).
2. Шпак, М. (2021). *Психоемоційний стан студентів в умовах дистанційного навчання*. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/1242/1199> (Дата звернення: 27.11.2025).